

Valtakunnallisen kehittämistehtävän (VAKE)

toimintakertomus

TIIVISTELMÄ

2025

VALTAKUNNALLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ

VAKE

Valtakunnalliset kehittämispalvelut eli VAKE tuottaa ja kehittää verkkosisältöjä, alusta- ja rajapintapalveluja, viestintää ja muita palveluja koko maan yleisten kirjastojen käyttöön. Lisäksi VAKE edistää ja tukee kirjastojen välistä yhteistyötä ja kansainvälistä viestintää.

VAKE-toiminnalla järkeistetään yleisten kirjastojen verkopalvelutuotantoa ja digitaalisten sisältöjen säilyvyyttä, tuetaan kirjastojen ja kirjastojenvälisen yhteistyön kehittämistä, henkilöstön osaamisen kehittymistä sekä ammatillisen tiedon saantia ja välittämistä. VAKE osaltaan vahvistaa yleisten kirjastojen yhteiskunnallista vaikuttavuutta

sekä henkistä kriisinkestävyyttä. VAKE-toiminta parantaa suoraan ja välillisesti myös kansalaisten tiedonsaantia, medialukutaitoa, lukemiskulttuurin edistämistä ja kulttuuriperinnön välittämistä.

Kokonaisuudessaan VAKE:n toiminta on keskeinen osa suomalaisten yleisten kirjastojen vaikuttavuuspolkua.

Yhteistyö

Vuonna 2025 VAKE teki laajaa kansallista yhteistyötä kirjastokentän, viranomaisten ja muiden sidosryhmien kanssa. Yhteistyö alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen kanssa jatkui aktiivisena AKE-linjakokouksissa, johdon tapaamisissa sekä koulutus- ja kehittämisyhteistyössä. AKE-selvityksen tuloksia, vaikuttavuuspolkuja sekä toiminnan tavoitteita ja mittareita työstettiin yhdessä.

Keskeisiä yhteistyöalueita olivat myös Finna-palveluympäristön kehittäminen, digisanomalehtipilotin valmistelu Kansalliskirjaston kanssa, kokoelmatyöhön liittyvä valtakunnallinen koulutusyhteistyö sekä pienten kirjastojen tukimallien kehittäminen. Pienten kirjastojen tilanteesta laadittiin vuoden aikana väliraportti OKM:lle, ja työ jatkuu vuonna 2026.

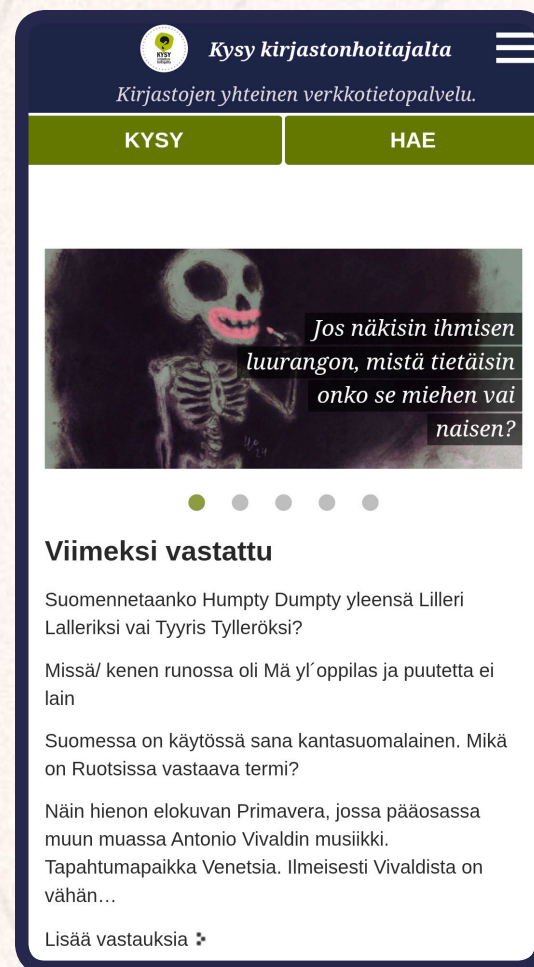
VAKE oli mukana useissa valtakunnallisissa verkostoissa ja ohjausryhmissä, kuten Finna-konsortion ohjausryhmässä, Melindan ja kuvailuyhteistyön ohjausryhmässä,

Digime-viitearkkitehtuurissa, Digitaalisen kulttuuriperinnön pyöreässä pöydässä, tilastotyöryhmissä, metatietovision jatkohankkeessa, Liboppi-toimituskunnassa, Lanu-neuvostossa, Åke-ryhmässä, Musiikin varastointityöryhmässä, Kauno-ryhmässä ja Yleisten kirjastojen neuvoston työvaliokunnassa. Lisäksi VAKE sai vastuulleen yleisten kirjastojen valtakunnallisen tekoälyosaamisen kehittämissankkeen valmistelun vuodelle 2026.

Kirjastot.fi-palveluiden kehittämisessä painottui yhteistyö kirjastokentän ja eri toimijoiden kanssa. Kirjastot.fi-koordinaatioryhmän tehtävänä oli tuoda kentän näkemyksiä palvelujen kehittämiseen, vahvistaa yhteistyötä ja linjata digitaalisten palveluiden painopisteitä. Ryhmän nimi päätettiin muuttaa Valtakunnallisen kehittämistehtävän yhteistyöryhmäksi.

Palvelujen käyttö

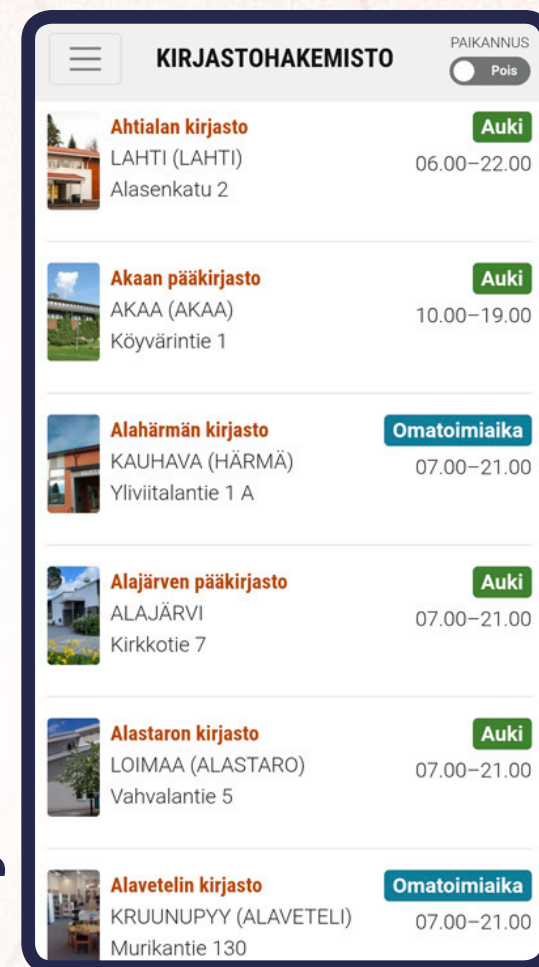
Kysy kirjastonhoitajalta

Kirjasampo.fi

Kirjastohakemisto

Kirjastot.fi

Musiikkikirjastot.fi

Viisi käytetyintä Kirjastot.fi-palvelua käyntien mukaan vuonna 2025

Palvelut keräsivät yhteensä hieman yli 2 miljoonaa käyntiä (samalla tasolla kuin 2024). Kysy kirjastonhoitajalta -palvelu ja Kirjasampo.fi olivat kaksi suosituinta palvelua selvällä erolla muiden palveluiden käyntimääriin. Analytiikkaevästeiden hyväksymisvaatimus vähensi palveluiden käyntilukuja keskimäärin 40–60 % verrattuna aikaan ennen hyväksymisvaatimusta. Myös palveluiden sulkeminen on pienentänyt käyntien määrää. Fono.fi-palvelu suljettiin lokakuussa.

Kysy kirjastonhoitajalta

Vastauksia

7 976

Vastaajia

242

Kirjastoja

81

Yhteensä **107 926** vastausta ja n. **550** vastaajaa

Kysy kirjastonhoitajalta -palvelu tarjoaa henkilökohtaista tietopalvelua kirjaston asiakkaille. Vastausten määrä laski hieman edellisvuodesta. Kirjastolaissa yleisille kirjastoille määrätty tietopalvelutehtävä (6 § kohta 4) on käytännössä paljolti Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun varassa. Palvelu tukee kuntalaisten tasa-arvoisia kirjastopalveluja.

Kysy kirjastonhoitajalta
Kirjastojen yhteinen verkkotietopalvelu.

KYSY**HAE**

*Jos näkisin ihmisen
luurangon, mistä tietäisin
onko se miehen vai
naisen?*

Viimeksi vastattu

Suomennetaanko Humpty Dumpty yleensä Lilleri Lalleriksi vai Tyiris Tylleröksi?

Missä/ kenen runossa oli Mä yl' oppilas ja puutetta ei lain

Suomessa on käytössä sana kantasuomalainen. Mikä on Ruotsissa vastaava termi?

Näin hienon elokuvan Primavera, jossa pääosassa muun muassa Antonio Vivaldin musiikki. Tapahtumapaikka Venetsia. Ilmeisesti Vivaldista on vähän...

Lisää vastauksia ➤

Kirjasampo ja Sivupiiri

5 000
uuden
teoksen tiedot

91 000
romaania

7 300
novellikokoelmaa

17 000
runokokoelmaa

6 800
sarjakuva-albumia

70 400
kirjallisuuden tekijää

132 700
kansikuvaa

25 600
verkkolinkkiä

14 600
Arvostelen kirjaluetellon
artikkelia

Kirjasampo ja Sivupiiri toimivat laajoissa lukemisen edistämisen verkostoissa. Kirjasampo oli mukana Lukuloma-kampanjassa, teki yhteistyötä Lukukeskuksen, tietokirjailijoiden, Helmetin ja useiden muiden kanssa, ja Sivupiiri toimi Lanu-neuvostossa sekä Lanu-verkostossa. Sivupiirissä oli jo yli 700 lasten- ja nuortenkirjahyllyä. Kirjasampo ja Sivupiiri eivät ole vain verkkosisältöjä, vaan myös aktiivisia kansallisia yhteistyöalustoja. Kirjasammon tietopohja karttui edelleen. Uutena aineistona lisättiin käännösrunouden tietokannan metadata. Kirjasammossa julkaistut pitkät esseet ja syventävät artikkelit kiinnostivat lukijoita.

Kirjastokaista

Videoita
julkaistiin

140

Suoralähetyksiä
toteutettiin

21

Vimeo
impressions

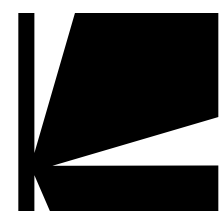
802 537

YouTube

39 414

Yhteensä n. **5 000** videoita

Kirjastokaista vahvisti asemaansa koko alan yhteisenä viestintä- ja koulutusalueena. Ammattitasoisia videoita tuottavan Kirjastokaistan videoita katsottiin satoja tuhansia kertoja, tarkkaa katselulukua ei saatu evästeiden hyväksymysvaatimuksen vuoksi. Kirjastokaistan videoiden näyttökerrat sosiaalisessa mediassa kasvoivat merkittävästi.

Kirjastohakemisto

Yleisiä
kirjastoja
726

Kirjasto-
autoja
104

AMK-
kirjastoja
56

Yliopisto-
kirjastoja
39

Erikois-
kirjastoja
33

Muita
(arkistot ym.)
28

Yhteensä
986

Kirjastohakemisto on asiakkaille suunnattu hakuliittymä, josta löytyvät toimipisteiden tiedot aukioloaikoineen, yhteystietoineen ja palveluineen. Se perustuu Kirkanta-tietokantaan, jonne tiedot tallentaa asiakasorganisaatio itse. Tiedot välitetään myös organisaatioiden verkkokirjastoihin ja kansallisen Finna.fi:n organisaatietietoihin.

KIRJASTOHAKEMISTO			PAIKANNUS
			☐ Pois
	Ahtialan kirjasto LAHTI (LAHTI) Alasenkatu 2	Auki	06.00–22.00
	Akaan pääkirjasto AKAA (AKAA) Köyvärintie 1	Auki	10.00–19.00
	Alahärmän kirjasto KAUHAVA (HÄRMÄ) Yliviitalantie 1 A	Omatoimiaika	07.00–21.00
	Alajärven pääkirjasto ALAJÄRVI Kirkkotie 7	Auki	07.00–21.00
	Alastaron kirjasto LOIMAA (ALASTARO) Vahvalantie 5	Auki	07.00–21.00
	Alavetelin kirjasto KRUUNUPYY (ALAVETELI) Murikantie 130	Omatoimiaika	07.00–21.00

Musiikkikirjastot

Levyhyllyt:
uusia artikkeleja

84

Musiikki kuuluu kaikille:
uusia artikkeleja

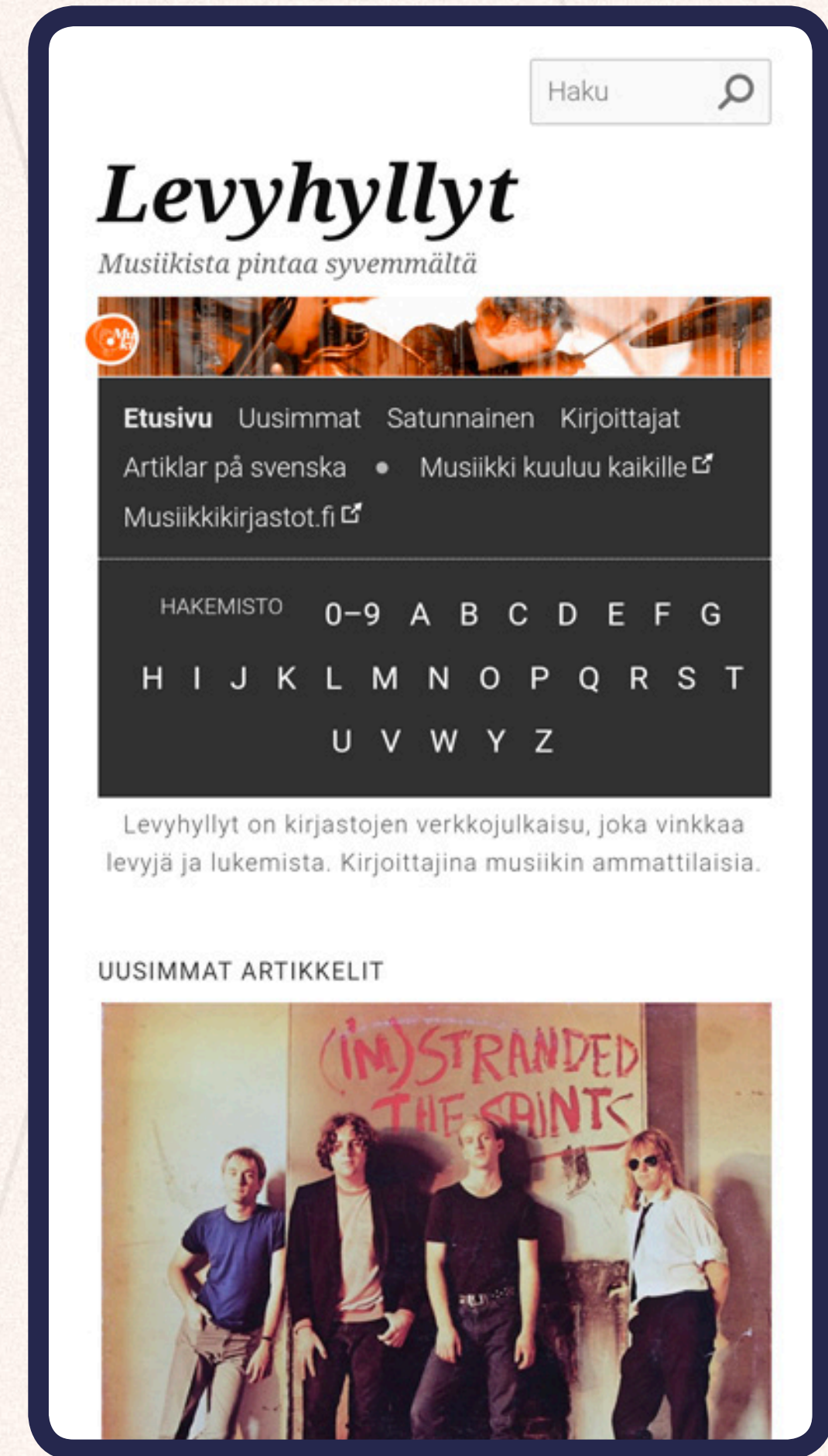

39

Yhteensä **1 022** artikkelia

Musiikkikirjastot.fi:ssä tehtiin valtakunnallisesti merkittävää työtä. Vuonna 2025 julkaistiin 123 musiikkijournalistista artikkelia. Levyhyllyt-artikkeleiden Finna-tuontia vietiin eteenpäin ja suljetun Fono.fi:n korvaavaa ratkaisua valmisteltiin.

Makupalat

Uusia
linkkejä

471

Linkkejä
yhteensä

14 125

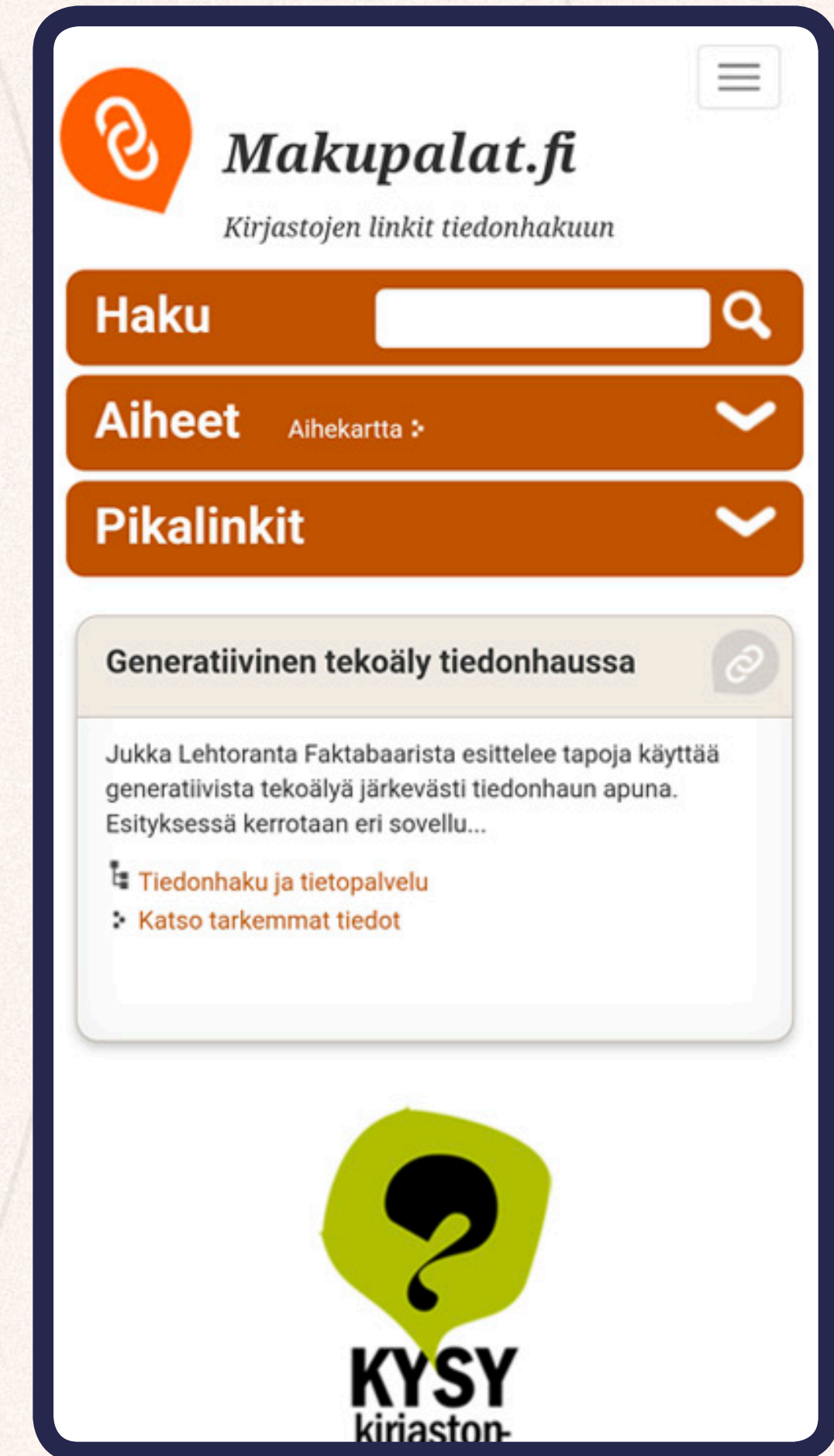
Kokoelmia
yhteensä

141

Makupaloihin vietiin uusia, laadukkaita verkkosisältöjä luotettavan tiedon etsijöille. Sisällöt nousivat esiin muun muassa Finna-kirjastojen tiedonhakusivulla. Palvelu suuntautui myös entistä selvemmin kirjaston tietopalvelussa työskenteleville. Kokonaisuudistuksen suunnitelmassa otettiin huomioon uudet haasteet verkon tiedonhaussa (disinformaatio, tietovaikuttaminen, generatiivinen tekoäly).

Digi

Aineistoja
yhteensä

11 592

Kokoelmia
yhteensä

477

Kotiseutuaineistoa lähes **60** kunnan alueelta

Digi.kirjastot.fi:n rooli muuttui kohti taustajärjestelmää ja Finna-jakelua. Yli puolet käytöstä tuli jo Finnan kautta. Kehittämisen painopisteeksi määriteltiin Finna-näkymän selkeyttäminen.

Digi

Yleisten kirjastojen digitoimaa aineistoa

Hakuohjeet Tarkka haku Digitoituja aineistoja muualla

LÄHETÄ

Palvelu kokoaa yhteen yleisten kirjastojen digitoimaa aineistoa. Suurin osa aineistosta on kirjastojen kotiseutukokoelmiin kuuluvaa materiaalia. Aineisto on vapaasti käytettävissä ja linkitettävissä.

Pukkilan Osuusmeijeri

Viestintä

Koulutus- ja
tapahtuma-
ilmoituksia

521

Kirjastot.fi:
rekisteröityneitä
käyttäjiä¹

3 938

Uutiskirjeiden
tilaajia²

4 771

Tieto-listan
viestejä

333

¹ Viimeisen kolmen vuoden aikana kirjautuneet käyttäjät

² Kirjallisuuskirje, Tiedonhaun uutiskirje, Nyhetsbrev om informationskällor

Kirjastot.fi:n viestinnällä oli laaja vaikutus myös palvelujen ulkopuolella. EDUCA-messuilla käytiin keskusteluja noin 1 100 vierailijan kanssa, Kirjastot.fi tuki Mediataitoviikkoa, osallistui Kirjastoverkkopäivien suunnitteluun ja oli mukana Kirjaston Kopiraittila -sivuston rakentamisessa. Samalla sivuston 30 vuoden sisältöjä siivottiin ja arkistoitii systemaattisesti. Kirjastot.fi-palveluiden seuraajia oli sosiaalisen median palveluissa yli 30 000.

 KIRJASTOT.fi

Etusivu / Pro-ammattitieto / Koulutus ja työpaikat

Koulutuskalenteri

10/2025

Edellinen Kuluva kuukausi Seuraava

Lisää ilmoitus

Rajaa kalenterinäkymää ▾

 Seurattavissa verkossa

	MA	TI	KE
40	29	30	
	 E-kirjaston infotilaisuus kirjastojen johtajille ja sopimusyhteyshenkilöille	 Suosittelija ja vaikuta: Ho kirjastotila	 Medialu polarisaatiota osa 2: Nuoret
	 Tyynesti Liboppiin -rohkaisuiltaapäivä		

Kaukopalvelu

Monikielisen kirjaston
siirtokokoelmalainoja

15 716

Lähetettyjä
kaukolainoja

4 512

Tilattuja
kaukolainoja

1 183

Kaukopalvelutoiminnassa Monikielisen kirjaston siirtokokoelmalainojen määrä kasvoi edellisvuoteen verrattuna. Määrän nousua selittää Monikielisen kirjaston 30-vuotisjuhlavuosi, jota mainostettiin kirjastoille ympäri Suomen.

Monikielinen kirjasto
Flerspråkiga biblioteket
Multilingual Library

Biblioteca multilingue

多言語ライブラリー

La bibliothèque multilingue

المكتبة متعددة اللغات

Maktabadda Luqadaha Badan

پەرتوو خانەى فرە زمان

Biblioteka wielojęzyczna

多语言图书馆

Višejezična biblioteka

کتابخانه چند زبانه

মাল্টিভাষা লাইব্রেরি

बहुभाषीय पुस्तकालय

ห้องสมุดหลายภาษา

बहुभाषिक पुस्तकालय

Багатомовна бібліотека

متعدد لسانی لائبریری

Libraria shumëgjuhëshe

Thư viện đa ngôn ngữ

Silid-aklatan na para sa iba't-ibang wika

Çok dilli kütüphane

ဘာသာစကားပေါင်းစုံ စာကြည့်တိုက်

Ruotsinkieliset palvelut

Ruotsinkielisissä palveluissa yhteistyö ja saavutettavuus vahvistuivat. Biblioteken.fi:ssä päivitettiin sisältöjä, lisättiin tekoälytietoa, julkaistiin 23 ruotsinkielistä videota Bibliotekskanalenissa ja kehitettiin Länkbiblioteketia. Bokkarusellen toteutettiin jälleen yhteistyössä Åke-ryhmän, Erten ja Bibliotekskanalenin kanssa. Valtakunnallinen kehittämistyö palvelee näin aidosti kaksikielistä kirjastokenttää.

Tekniikka

Kirjastot.fi-palveluiden teknisen infran ylläpidossa painottuivat mm. DevOps-prosessin nopeuttaminen ja tekoälyn hyödyntäminen, tekoälyagenttien käytien hallinta, suljettujen palveluiden tietoaaineistojen saattaminen uusiokäyttöön Kirjastot.fi- ja Finna-palveluissa sekä uuden tiketointipalvelun käyttöönotto.